

Maciej Jakubowski

Muzeum Niepodległości w Warszawie
ORCID: 0000-0002-1756-6719

**Udział Muzeum Niepodległości w Warszawie
w obchodach 160. rocznicy bitwy pod Węgrowem
1863–2023**

W 2023 roku przypada 160. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego, bohaterskiego zrywu narodowowyzwoleńczego mieszkańców Rzeczypospolitej pod zaborem rosyjskim.

W najdłuższym trwającym powstaniu w historii Polski, obok siebie stanęli Polacy, Litwini i Rusini, by wspólnie walczyć z carskim zniewoleniem. Powstanie ogarnęło wszystkie tereny Królestwa Polskiego i Ziem Zabranych przez cara, a udział w nim wzięło wielu ochotników z całej Europy, jak Włosi, Francuzi czy Niemcy. Po stronie powstańczej walczyła także spora ilość rosyjskich dezertersów. Zryw ten poparli przedstawiciele najrozmaitszych opcji politycznych ówczesnego świata – od Karola Marksa po papieża Piusa IX. Tak więc Powstanie Styczniowe było zrywem, wokół którego kształtowała się jedna z pierwszych europejskich wspólnot.

Na wniosek Muzeum Niepodległości w Warszawie radni sejmiku województwa mazowieckiego ustanowili rok 2023 rokiem Powstania Styczniowego i Aleksandra Sochaczewskiego – malarza, sybiraka, więźnia X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej.

Także inne ośrodki mazowieckie wpisały się ze swoimi lokalnymi obchodami w czczenie pamięci o wielkich patriotach. W dniach 3–5

lutego 2023 roku miały miejsce uroczystości poświęcone 160. rocznicy bitwy pod Węgrowem, która odbyła się 3 lutego 1863 roku. Charakteryzowała się wielkim bohaterstwem i zawziętością powstańców, których było o wiele mniej niż żołnierzy carskich, ale mimo to brawurowym atakiem kosynierów odparto atak rosyjski i osłonięto odwrót pozostałej części partii powstańczej.

W dniu 3 lutego 2023 roku delegacja Muzeum Niepodległości w składzie dyrektor dr Tadeusz Skoczek, kurator Galerii Brama Bieleńska Maciej Jakubowski i pracownik administracji Marcin Dołowy wzięła udział w konferencji popularnonaukowej, która odbyła się w sali widowiskowej Węgrowskiego Ośrodka Kultury. Organizatorem wydarzenia był Urząd Miasta Węgrów, a Muzeum Niepodległości było partnerem tego przedsięwzięcia.

W holu WOK rozstawiono nową wystawę planszową Muzeum Niepodległości „Powstanie Styczniowe (1863–2023)”, która cieszyła się dużym zainteresowaniem.

Wystawa Muzeum Niepodległości w Warszawie „Powstanie Styczniowe (1863–2023)” w Węgrowskim Ośrodku Kultury, fot. Urząd Miasta Węgrów

Dyrektor Muzeum Niepodległości w Warszawie dr Tadeusz Skoczek, fot. Urząd Miasta Węgrów

W sali widowiskowej pojawił się komplet publiczności, czyli 285 osób. Uroczystość otworzyła wiceburmistrz Węgrowa Hanna Ulińska, a następnie głos zabrał burmistrz tego miasta Paweł Marchela. Trzecim mówcą był dr Tadeusz Skoczek.

Następnie odbyła się konferencja popularnonaukowa, w której udział wzięli dr Mirosław Roguski, mgr Andrzej Kruszewski. Pierwszy prelegent skupił się na drobnoszlacheckim charakterze partii powstańczej walczącej w okolicach Węgrowa. Drugi z kolei opowiadał o wątkach bitwy węgrowskiej w literaturze. Maciej Jakubowski w swojej prelekcji pokazał prezentację dotyczącą Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej i obchodów 160-lecia wybuchu Powstania Styczniowego w Muzeum Niepodległości w Warszawie. Wykład został dobrze przyjęty przez widownię.

Wykład Macieja Jakubowskiego z Muzeum Niepodległości w Warszawie,
fot. Urząd Miasta Węgrów

Następnie dyrektor Tadeusz Skoczek wraz z wiceburmistrz Hanną Ulińską wręczyli okazjonalne albumy *Powstanie Styczniowe* dyrektorom, nauczycielom i bibliotekarzom z węgrowskich szkół. Na zakończenie Hanna Ulińska zaprosiła do zwiedzenia naszej wystawy planszowej oraz do udziału w innych wydarzeniach towarzyszących trzydniowym obchodom „Rocznicy bitwy pod Węgrowem”.

Jeszcze tego samego dnia o godzinie 17.00 odbył się, także w Węgrowskim Ośrodku Kultury, koncert *W holdzie bohaterom*, podczas którego swój muzyczny kunszt zaprezentowali artyści z Filharmonii im. Romualda Traugutta.

Dla mieszkańców miasta główną atrakcją obchodów bitwy pod Węgrowem w dniu 4 lutego 2023 roku była rekonstrukcja bitwy zainscenizowana na miejskim rynku. W wieczornych, chłodnych, lutowych ciemnościach widowisko ściągnęło wielu zainteresowanych, którzy prócz samej walki mogli zaznajomić się z umundurowaniem carskim (wz. 1862) oraz ubiorem powstańcym.

Kosynierzy podczas rekonstrukcji bitwy pod Węgrowem 1863 – 4 lutego 2023,
fot. Urząd Miasta Węgrów

W niedzielę, po uroczystej mszy świętej, odbyło się złożenie kwiatów i zapalenie zniczy przy Kamieniu Powstańców Styczniowych z 1863 roku. W wydarzeniu uczestniczyły władze miejskie, stowarzyszenie, kombatancki i mieszkańcy ziemi węgrowskiej. Wśród gości byli m.in. Elżbieta Lanc, członek zarządu województwa mazowieckiego, posłanka na Sejm RP Kamila Gasiuk-Pihowicz i senator Michał Kamiński. Wszystko odbyło się przy asyście honorowej Wojska Polskiego, które zaprosiło uczestników na żołnierski poczęstunek i prezentację stanowisk promocyjnych WP.

Obchody 160. rocznicy bitwy pod Węgrowem przy Kamieniu Powstańców Styczniowych 1863 – 5 lutego 2023, fot. Urząd Miasta Węgrów

Ważnym pokłosiem tych obchodów było umieszczenie napisu „Węgrów 3 II 1863” na tablicy Grobu Nieznanego Żołnierza, wśród innych bitew Powstania Styczniowego. Uroczystego odsłonięcia 5 lutego 2023 roku dokonał minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak. Ten ważny akt nie nastąpiłby bez starań poprzedniego burmistrza Węgrowa Krzysztofa Wyszogrodzkiego i obecnego, Pawła Marcheli.

Uroczyste obchody 160. rocznicy bitwy pod Węgrowem 1863–2023 odbyły się w Węgrowie w dniach 3–5 lutego 2023 roku.

Maciej Jakubowski